

РІШЕННЯ № 45

Про особливості участі адвокатів, адвокатських бюро та об'єднань у відносинах фінансового моніторингу

«16» лютого 2017 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши Рекомендації робочої групи з дослідження питання участі адвокатів, адвокатських бюро та об'єднань у відносинах фінансового моніторингу, встановила наступне.

Відносини в сфері фінансового моніторингу регулюються спеціальним Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон). Цей Закон спрямований на захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки, шляхом визначення правового механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також формування загальнодержавної багато джерельної аналітичної бази даних для надання правоохоронним органам України та іноземним державам можливості виявляти, перевіряти і розслідувати злочини, пов'язані з відмиванням коштів та іншими незаконними фінансовими операціями.

Відповідно до статті 5 Закону, 1. Система фінансового моніторингу складається з первинного та державного рівнів.

До суб'єктів первинного фінансового моніторингу Закон прирівнює спеціально визначених суб'єктів, наділених особливим статусом (пункт «г» частини 2 статті 5 Закону).

Таким чином, адвокати, адвокатські бюро та об'єднання Законом не відносяться до суб'єктів первинного фінансового моніторингу, а можуть брати участь у цих відносинах у виключних випадках в якості спеціально визначених суб'єктів з особливим статусом.

Так, Законом визначаються особливості діяльності спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які передбачають

вичерпний перелік випадків, за виключної наявності яких на зазначених суб'єктах покладаються обов'язки з первинного фінансового моніторингу.

Відповідно до статті 8 Закону, 1. Виконання обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу забезпечується адвокатами, адвокатськими бюро та об'єднаннями, нотаріусами, особами, які надають юридичні послуги, аудиторами, аудиторськими фірмами, суб'єктами господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку, у разі, якщо вони задіяні у фінансовій операції для свого клієнта щодо: купівлі-продажу нерухомості; управління активами клієнта; управління банківським рахунком або рахунком у цінних паперах; залучення коштів для утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності та управління ними; утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності (включаючи аудит) чи управління ними, а також купівлі-продажу юридичних осіб (корпоративних прав). Цей перелік є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає.

Отже, за відсутності наведених в Законі випадків, на них не можуть покладатися обов'язки таких суб'єктів. Розкриття в такому випадку будь-якої інформації про послуги адвоката щодо конкретного клієнта є прямим посяганням та недоторканість та захист адвокатської таємниці.

Згідно з частиною 5 статті 8 Закону, нотаріуси, адвокати, адвокатські бюро та об'єднання, особи, які надають юридичні послуги, аудитори, аудиторські фірми, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку, можуть не повідомляти спеціально уповноваженому органу про свої підозри у разі, коли відповідна інформація стала їм відома за обставин, що є предметом їх професійної таємниці, або має привілей на збереження службової таємниці, а також у випадках, коли вони виконують свої обов'язки щодо захисту клієнта, представництва його інтересів у судових органах та у справах досудового врегулювання спорів.

Основні засади захисту адвокатської таємниці закріплені в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Так, відповідно до статті 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», 1. Адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачається також відповідальність адвоката за розкриття адвокатської таємниці.

Радою адвокатів України встановлені також системні випадки пред'явлення до адвокатських бюро та об'єднань запитів про розкриття адвокатської таємниці з боку Міністерства юстиції України, які не мають

належного законного мотивування підстав віднесення адресатів до суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Разом з тим, стаття 14 Закону обмежує повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу зі здійснення державного регулювання і нагляду щодо адвокатів, адвокатських бюро і об'єднань виключно в частині фінансового моніторингу і за умови юридичного і фактичного віднесення їх до суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Накладення штрафних санкцій на адвокатів, адвокатські бюро і об'єднання допустимо за невиконання (неналежне виконання) ними вимог Закону також лише за умови віднесення їх до суб'єктів первинного фінансового моніторингу (Розділ 8 Закону).

Відхід від дотримання зазначених правил свідчить про вихід суб'єктів державного фінансового моніторингу за межі наданих повноважень та має розцінюватись як неправомірне порушення гарантій адвокатської діяльності та принципу захисту адвокатської таємниці.

Рада адвокатів України суворо стоїть на позиціях захисту прав адвокатів, забезпечення гарантій адвокатської діяльності, неприпустимості розкриття адвокатської таємниці з боку будь-яких органів влади, правопорядку, окремих посадових і службових осіб.

Враховуючи викладене, Рада адвокатів України, беручи до уваги пропозиції членів Ради адвокатів України, відповідно до статі 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положення про Раду адвокатів України, **вирішила:**

1. Роз'яснити, що адвокати, адвокатські бюро та об'єднання не є суб'єктами первинного фінансового моніторингу та можуть брати участь у цих відносинах в якості спеціально визначених суб'єктів з особливим статусом у виключних випадках, до яких відноситься їх участь у фінансовій операції для свого клієнта щодо: купівлі-продажу нерухомості; управління активами клієнта; управління банківським рахунком або рахунком у цінних паперах; залучення коштів для утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності та управління ними; утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності (включаючи аудит) чи управління ними, а також купівлі-продажу юридичних осіб (корпоративних прав). Цей перелік є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає.
2. Звернути увагу на неприпустимість витребування будь-якої інформації, що становить предмет адвокатської таємниці, від адвоката, адвокатського бюро та об'єднання, окрім їх участі у відносинах фінансового моніторингу в якості спеціально визначених суб'єктів у виключних випадках та виключного щодо таких випадків, що має бути належно обґрунтовано суб'єктом запиту. Відхід від дотримання зазначених нормативних вимог має розцінюватись як неправомірне порушення гарантій адвокатської діяльності та принципу захисту адвокатської таємниці.

3. Прийняте рішення скерувати до Міністерства юстиції України, Державної служби фінансового моніторингу України.
4. Продовжити роботу робочої групи з дослідження питання участі адвокатів, адвокатських бюро та об'єднань у відносинах фінансового моніторингу.
5. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити ради адвокатів та КДКА регіонів, а також оприлюднити його на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України [підпис] **Л.П. Ізовітова**

Секретар Ради адвокатів України [підпис] **П.М. Гречківський**